

33. Dr. Černelj Lavo
Dobroćakova 6/II
LJ. BLJANA

»Naši ljudi u Juliju
nemaju ni jedne svoje crkve, ni
škole, ni svoga lista na narodnom
jeziku, niti im se dopušta uopće
da govore svojim jezikom.«
Iz govora poslanika Dimitri-
jevića u Narodnoj Skupštini.

TRIA

»Riječi i politika talijanskog po-
slanika Viola, koje nagovještavaju
primirje, a i prijateljsvo u odno-
sima, treba da budu potvrđene i
djelima...«
Iz govora poslanika Dimitri-
jevića u Narodnoj Skupštini.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

IVAN NABERGOJ

Ni dugo tega, ko je potekla stotnica
rojstva, enega najbolj žilavih delavcev iz
casa slovenskih taborov — Ivana Nabergoja.
Mož spada v oni del naše narodne zgodovine,
ki je brez dvoma zajela v nacionalnem
oziru najširše ljudske mase in jih pr-
čela vzbujati. Naglo so se širile lepe ideje
in misli o združitvi vseh Slovencev v edi-
nico »zadnjeno Slovenijo«, širile so se misli
o bratski vseslovenski vzajemnosti. Danes
gleđamo na te čase visokega navdušenja,
krilatih besed, velikih govornikov na čase,
ko so se postavljali slavoloki z napisi »Ne
vdajmo se!« in »Složimo se!«, ko so se pre-
pevale navdušene rodoljubne pesmi in ko so
recitirale deklacije v belih oblekah, od daleč
in ne moremo povsem razumeti generacije,
ki se že do danes ni povsem otresla, za one
čase razumljivega rodoljubstva. Toda upo-
števati moramo spremenjene razmere in nove
zahteve, ki nam marsikateri tedanji zgo-
dovinski pojav prikazujejo v popolnoma dru-
gačni luči. Doba taborov, tako značilna za
naše narodno prebujenje, ostane važna in
pomembna zgodovinska najstnost. Nacionalna
zavest slovenskega ljudstva se je takrat vi-
soko dvignila.

Iz te dobe imamo mnogo imen, ki so
se zelo povzpeli nad ostalo iz najskromnej-
ših razmer. Eden teh je Ivan Nabergoj. Ko-
renine njegovega dela, iz katerih je črpal
vso svojo energijo, so vsajene globoko v
tem času in vse njegovo delo nosi pečat ta-
kratnega navdušenja. Kratke črtice z
njegovega življenja nam povedo sledeče:
Rodil se je na Proseku 28. maja 1885, kot
sin revnega kraškega kmetu. Dopršil je le
osnovno šolo v domači vasi in iz te je sto-
pil naravnost v življenje. Z izredno močjo
in delavnostjo se je povzpela do narodnega
prvaka. Ze zelo zgodaj je navezal stike z
uglednimi osebami iz tržaškega javnega živ-
ljenja, kar mu je zlasti pripomoglo k na-
daljnjemu razvoju. Z naklonjenostjo mu je
na njegovi razvojni poti dosti pomagal ne-
srečni mehički cesar Maksimilijan, ki je po-
stal pozoren na nadarjenega in lepega fanta.
Poskrbel je, da se je v kratkem času naučil
zlasti nemškega jezika, kar je brez dvoma
zelo mnogo pripomoglo k njegovemu nadalj-
njemu javnemu udejstvovanju.

Njegovo delo je zlasti navezano na Trst
in njegovo okolico. Položaj v Trstu je kazal
pred vojno in v tistih časih popolnoma dru-
gačno sliko kakor danes. Njegova nagla go-
spodarska porast in vedno večje požiranje
slovenskega delavstva s Krasc in drugod, je
kmalu ustvarila popolnoma drugačno sliko
ljudi v nacionalnem oziru. Tu sta zelo zgodaj
udarila skupaj dva nacionalna elementa.
Gospodarska premoć italijanskega nad na-
šim je ustvarila in ustvarjala predpogoje za
izredno žilavost borbe vseh onih, ki so se
nacionalno dvignili nad svoje rojake. Z ozi-
rom na naše razpoložljive sile in precej-
šnjo neorganiziranost, pomeni ta borba za
nas precej in je bila v resnici junška ter
ni prenehala niti trenutka. Uspehi niso bili
majhni, ni se ne bi svetovna vojna podrla
vse, bi danes gledali na problem Trsta, go-
lovo popolnoma z nasprotno strani. Itali-
jani v Trstu so imeli že takrat močne na-
cionalne organizacije, ki so svoje ljudi vedno
podpirale, v gospodarskem in kulturnem
življenju. V Slovenceh so videli naseljenice,
ki jih je Avstrija sistematično naseljevala v
Trst proti njim, ki so »avtohtoni«. Z izred-
no močno propagando čez mejo v Italijo, so
si znali ustvariti med svojimi rojaki, kakor
tudi pri vladi in celo v literarnih krogih iz-
redno močno bazo. Avstrija sama je z repre-
saljami napram njim tudi v marsičem pod-
prla to italijansko iredentistično propagando.
Notranji razvoj Italije same, pa je vedno
bolj širil poglede in zahteve velike nacio-
nalne države. Meja, ki je tekla preko ra-
vine, je postajala polagoma pretesna in za-
hlevati so razlegli ozemlja do strateško
važnih Alp. Z vsem kar pride v poštev, je
tako vedno bolj in bolj italijanska vlada
podpirala iredento.

VRATIO SE NAKON PETNAEST GODINA U ISTRU I OSUDJEN JE NA 5 GODINA TEŠKE TAMNICE ZBOG INCIDENTA U IZBORIMA 1921

ZANIMIV SLUČAJ FRANJE BRENČELE

Pula, 1935. jula. »Interesantan se
je proces vodio u ponedjeljak 16. o. mj.
u Puli. Pred sud je izveden Franjo
Brenčela Ivanov iz Sušnjevice. Optužen
je bio zbog pokušnog umorstva. Po-
kušaj je izvršen navodno u Gologorici
16. maja 1921, pred parlamentarne iz-
bore, u društvu s nekim Udovičićem i
Stanićem.

Oni su navodno napali tim povodom
profesora Giuseppea Celentija, koji je
sada advokat u Trstu. On je bio na pu-
tu za Gologoricu, gdje je stanovala
njegova familija. Zadali su mu 18 rana
i zbog toga je navodno bio u opasnosti
života. Bio je ostavljen u besvijesti u
jarku uz cestu i poslije nadjen od nje-
govih.

Brenčela je od 1921, to jest od izbo-
ra živio u Jugoslaviji, kamo je prebje-
gao. Petnaest godina se nije vraćao u

Istru, ali je sada nedavno to učinio.
Bio je ulovljen od talijanskih vlasti i
odveden u zatvor, a zatim doveden pred
sud zbog događaja od 1921.

Puljski sud osudio je Brenčelu na 5
godina tamnice.

Interesantno je, da je Brenčela bio
optužen ne samo zbog pokušaja umor-
stva, nego i zbog pokušaja grabežnog
umorstva, ali je na sudu dokazano, da
takve namjere Brenčela nije imao, dok
se nije mogao obraniti od optužbe, da
je ranio sa svojim drugovima profe-
sora Celentija.

Njegovi suoptuženici Udovičić i Sta-
nić nisu bili ni sudjeni, jer se nalaze u
inostranstvu.

Karakteristično je, da je do ovoga
procesa došlo. Brenčela je stradao mož-
da i nedužan, jer ne možemo pretpo-
staviti, da bi se on bio vratio, kad bi

stvarno bio počinio, ono zašto je optu-
žen. Možda je bio i dovajljen u Istru.
Taj slučaj s napadajem na profesora
Celentija nije stvarno nikada bio sa-
svim razjašnjen. Pa niti na sudu, na
procesu, kojemu je vaš izvjestitelj pris-
ustvovao, nije bilo jasno dokazano, da
je Brenčela kriv. Ali poznato, je kako
sude talijanski sudovi, kad se radi o
Slavenima...

Talijanska štampa iskoristila je pri-
liku, da stvori od toga opet jedan po-
litički proces protiv Slavena, pa je ta-
ko »Corriere Istriano« od 17. jula pisao,
da taj proces ima naročito značenje
upravo zato, jer obuhvata jednu epizo-
du iz onih dana, kad su u Istri bile ži-
ve borbe između Talijana i »slavoko-
munista«. Taj list kaže, da je optužen
bio toliko neoprezan, da se vratio iz Ju-
goslavije i da je tako bio ulovljen.

IVAN BAJT OBDOJEN NA PET LET KONFINACIJE

Idrija, jula 1935. — (Agis.) —
Pred dobrim mesecom je bil na meji
aretiran znani idrijski prevoznik Ivan
Bajt in še dva druga potnika. Imenova-
ni je namreč vsak teden stalno preva-
žal potnike z lastnim avtomobilom med
Idrijo in Ljubljano. Nenađoma so ga
aretirali in odvedli v goriške zapore.
Ostala dva potnika, katerih eden je bil

jugoslovanski državljani, drugi pa neki
obmejni lastnik, so kmalu izpustili.

Kakor doznavamo so Bajta obsodili
na petletno konfinacijo iz popolnoma
neznanih vzrokov. Domneva pa se, da je
vmes denuciacija in upamo, da se bo
posrećilo dokazati njegovo neprizade-
lost.

SLAVKO BEVK OBDOJEN V KRVAVEM TRŽAŠKEM PROCESU, SEDAJ KONFERIRAN NA PET LET

Gorica, 20. jula 1935. — (Agis.) —
V mesecu juniju je bil aretiran 25
letni Slavko Bevk doma iz Cerknega.
Kot nam poročajo, je bil postavljen
pred konfinacijsko komisijo, ki ga je
pred dnevi obsodila na pet let konfi-
nacije. Vzroki aretacije in konfinacije
nam niso znani. Baje je po sredi ovad-
ba. Bevk je našim rođjakom dobro
znan že iz tržaškega procesa. V no-

vembru leta 1929. je bil aretiran ter je
naredil vso dolgo pot preiskovalnega
zapora z Bidovcem in ostalimi. Obsojen
je bil na pet let zopora, a je zaradi
amnestije prišel domov leta 1932. Zda-
ga je fašistična justica ponovno obso-
dila na pet let, sicer s konfinacijom, a
je ta čestokrat neznosnejša od razpiti-
h rimskih ječ.

Nova žrtev fašistične okrutnosti

20 LETNI I. BRIŠAR UBIT NA ŠE NEPOJASNJEN NAČIN

Gorica, jula 1935. — (Agis.) —
Iz Cerknega poročajo, da je bil pred
kratkim na še nepojasnjen način ubit
od obmejnih fašističnih straž 20 letni I.
Brišar, doma iz Kojce pri Cerknem. Ker
poročilo za enkrat ne navaja nobenih

točnih podatkov, bomo o slučaju še toč-
nejše poročali.

OSUDJEN NA GODINU DANA ZATVORA ZBOG STAVNJE

Gorički sud osudio je na godinu dana
zatvora, zato jer se nije prijavio na stav-
nju, Eduarda Zavrtnika starog 26 godina
iz Solkana.

PRIOR LAZARISTOV IZ MIRENSKEGA GRADA DR. ZDEŠAR IZGNAN V JUGOSLAVIJO

MARGOTTIJEVA ZASLUGA.

Gorica, jula 1935. — (Agis.) —
Kljub temu, da so upali naši ljudi
mnogo na Margottija, se je to izkazalo
kot popolnoma nasprotno. Vedno po-
navljajući se dogodki namreč kažejo
popolnoma drugačni razvoj kot se ga je
pričakavalo in pomeni le nadaljevanje
širokijevoga dela.

Znano je, da so prevzeli poznani sa-
mostan na Mirenskem gradu italijanski
redovniki, ki so prišli iz južne Italije.
Ti so že takoj, ko so prišli izrazili svoje
zadunjenje, da se v njih okolici govori
samo slovenski, in so kmalu tudi obču-
tili to po prazni cerkvi. S prejšnjimi la-
zaristi, ki so tu dolgo let vzgajali in vo-
dili ljudstvo pa so oblasti obraćunale na
način, kakršnega smo že vajeni. S kon-
finacijami, zapori in izgoni so pripra-
vili pot tem novim oznanjevalcem »mi-
ru«. Kot zadnji je zapustil samostan
prior dr. Zdešar, ki je bil pred dobrim
mesecom izgnan kot jugoslovanski dr-
žavljan v Jugoslavijo.

U KLANI JE UHAPŠENA I DJEVOJKA ANA MEDVEDIĆ

Uhapšeni su odvedeni u Kopar.

Klana, jula 1935. Nedavno mi smc
javili da su uapšena petorica naših lju-
di, od kojih dvojica Medvedić Ivan i
sestra mu Medvedić Marica. Ali kod
Medvedićeve familije nije ostalo samo
kod ovog, nego su posegli i dalje, te su
ove zadnje dane uapšili i njihovu mla-
dju sestru Anu, staru 24 godine. Raz-
log njezinog uapšenja nije nam poznat
kao što nam nije poznat ni za njezinog
brata i sestru i ostalih.

Koliko smo mogli doznati bili su od-
vedeni u Bistricu pred istražni sud, a
odavle odvedeni su u Kopar, gdje se i
sada nalaze. S njima se postupa upra-
vo brutalno. Naročito s djevojkama. Mi
po ovom postupku vidimo da ovo nije
postupak kulturnih ljudi, i zgražamo
se i gnjušamo.

Proti temu je stala nasproti v vsej svoji
sičlosti in bornosti slovenska zemlja in
njeno ljudstvo. To je takoj iztisnilo iz sebe
prve znake odpora in zavesti in postavilo
nasproti temu ogromnemu valjarju svoje
skromne sile. Zavstaviti so hoteli in brzati
naglo stapljanje slovenskega delavca in
kmeta v tržaškem italijanskem elementu.
Tako prične doba velikih borb in požrtvo-
vanja. V tej dobi, je celih peldeset let ne-
ustrašeno stal in delal Nabergoj, ki je zato
svetal vzgled iz naših preteklih dni. Kot
kremenit značaj je kmalu pridobil zaupa-
nje ljudstva in postal središče vsega narod-
nega delovanja in nehanja v Trstu. S Cibi-
cem, Gorjupom in drugimi je skliceval
shode in na njih nastopal kot govornik ter
z znanim goriškim narodnim prvacom dr.
Lavričem navduševal ljudstvo. L. 1866 je n.
pr. sklical velik tabor na gmajni med Sežano
in Storjani, kjer je nastopil tudi omenjeni
ljudski gromovnik tedanjih dni dr. Lavrič.
Bil je tudi poveljnik prošeške kompanije
domačega bataljona. Ze l. 1865 je bil prvič
izvoljen v tržaški mestni zastop, kjer je bil
do 1900, nepretrgoma in vedno v odprtem
boju. S tem je pričela njegova pot naglo
navzgor.

L. 1873, je bil izvoljen v deželni in dr-
žavni zbor, kjer se je udeleževal polnih 25
let. L. 1876, je bil izvoljen za predsednika
političnega društva »Edinost« v Trstu. De-
loval je pa skoro na vseh poljih nacional-
nega življenja: dosegel ustanovitev »Kme-
lijske družbe« proti italijanski »Societia
agraria« itd. S svojim podrobnim delom je
ustvaril tedaj pot in temelje vseh bodočih
velikih političnih uspehov, ki so jih želi ont,
ki so prišli za njim. Večkrat je moral vsled
nasilnosti in premoči svojih nelojalnih nas-
protnikov podležiti. Toda to ga ni nikoli strlo,
da ne bi še z večjim elanom šel na novo
delo za nove uspehe in boljše bodočnost
ljudstva. Pridobil si je kljub temu, da mu
njegova izobrazba ni mogla nuditi vsega,
kot samouk velik ugled tudi med renegati
in nadmočnimi nasprotniki. Vedno je smelo
pobiljal v mestnem tržaškem svetu trditve,
da Slovencev v Trstu ni. Italijanski šoviniz-
em, ki je z vso močjo udarjal ob njega, je
z veliko odločnostjo odbijal.

Po dolgi bolezni je 9. septembra 1902. na
Proseku umrl. Vsa okolica je bridko ob-
čutila zgubo svojega voditelja.

Omenili smo že, da je bil dolgo let pred-
sednik političnega društva »Edinost«. Bil pa

je tudi soustanovitelj lista »Edinosti«, dalje
je sodeloval pri ustanovitvi »Delavskega
podpornega društva«, »Tržaške posojilnice«,
»Slovenske kmetijske družbe za tržaški
okraj.« Njegovo delo zlasti ono podrobno
med ljudstvom je neprecenljivo in za naše
čase, lahko rečemo tudi nerazumljivo.

Nabergoj je bil eden onih, ki je s svojo
marljivostjo in podrobnim delom ter temelji-
tim poznavanjem ljudstva, iz katerega je zra-
sel, pripravil pot ostalim. Mož idealov in
dela, buditelj ljudstva v prvih časih, zasluži
brez dvoma častno mesto v zgodovini na-
šega nacionalnega prebujenja in političnega
razvoja, mesto med vsemi ostalimi praksi.
Kljub temu, da mu skromnost razmer iz ka-
terih je zrasel ni dopustila da bi se dvig-
nil v vrste ostalih voditeljev iz vrst inteli-
gence. Upoštevati moramo, da je bilo to v
času, ko se je pomaknila meja Italije preko
Beneške Slovenije do Soče, kar je brez dvo-
ma za naš nacionalni obstoj ena velikih zgo-
dovinskih nesreč, ne mnogo manjša kakor
pomeni danes ponovno sekanje našega na-
cionalnega telesa še preko Soče in do Ka-
ravank, že žiljensko vprašanje naroda.
Dvignil se je in na čelu naroda branil
ogrožena življenja že tedaj — šk. —

TALIJANSKA ŠTAMPA POD FAŠIZMOM

Odnos između štampe i vlade u Italiji vrlo je »intiman«. Jedan zakon o štampi, veliki kao kakav građanski zakonik, određuje dužnosti i prava u talijanskoj štampi. Kao vrhovno načelo važi: »čuvati nacionalni interes i ne dozvoliti u javnom mišljenju zemlje nikakvu struju protiv toga«. Šta se razumije pod »nacionalnim interesom«, određuje jedino vlada. Otuđa se izvodi, da štampa zavisi neposredno od vlade. Sloboda štampe pod autoritarnim režimom fašizma ne postoji više. Na njeno mjesto došlo je »odgajanje masa kao veliki zadatak države«. Kadgod vlada preduzima kakve mjere, bilo da se radi o teškim porezima, bilo da se radi o snižavanju nadnica i plata, bilo da se radi o mobilizaciji, štampa je uvijek i bezuslovno u službi vlade. Samo ko umije da razlikuje najfinije nijanse talijanske retorike, samo će taj čuti ponekad veoma tihe prigovore.

Ministarstvo za štampu i propagandu sa mladim grofom Ciano na čelu, zetom Mussolinija, je zakonodavac i nadzorna vlast nad cijelom štampom. — Štampa neposredno stoji pod šefom vlade i prima od njega uputstva. Ako tih uputstava iz bilo koga razloga nema, može se dogoditi, da pored neočekivanih i važnih događaja vodeći listovi imaju velike članke siromašne sadržine.

Čitaocu ne preostaje ništa drugo, nego da sam stvara komentare. Predhodnu cenzuru u Italiji ne poznaju, ali tim više znaju za rigorozno ispitivanje onoga što je objavljeno. Zato ima čestot konfiskacija. Ako se u takvim slučajevima radi o kakvoj zabudi ili nehotičnoj pogrešci, daje se opomena. Tek poslije tri opomene postupak se energično. Događja se, da se konfiskuju pojedina izdanja.

Finansijski talijanska štampa ne stoji bogzna kako. Riječak je slučaj, da se neko pretplati na talijanski list, — Listovi se kupuju u gradovima na ulici, čitaju se u kavanjima, u tramvajima, u kancelarijama, kod kuće. Stanovništvo na selu uopće ne čita novine. Pošto list staje samo 20 centezima i pošto izdavači listova primaju malo oglasa, to su samo neki bilansi aktivni a vrlo mnogi pasivni. Samo neki izdavači mogu da se drže na površini. Najzdravije preduzeće je i pored opadanja tiraža sa 600.000 na 400.000, svjetski list »Corriere della sera«, koji pripada tekstilnoj industriji Crespia. Mussolinijev »Popolo d'Italia«, koji izlazi također u Milanu, i pored potpore od strane vlade nije mogao da naškodi tradiciji ovog uglednog konkurenta. »Piccolo«, list tršćanskih trgovačkih pomorskih i osiguravajućih društava, politički neznatni, ali mnogo čitani »Gazzettino di Venezia« i stari rimski porodični list »Messaggero« stoje na svojim nogama. Svi drugi listovi žive manje više od subvencija. Pošto su svi listovi svedeni na jedan pravac, vlada je pozvala industrijska preduzeća i fašističke organizacije da učestvuju u vlasništvu listova. Vlada finansira samo neke listove. Kod većine listova na mjesto vlade pomaže u vlasništvo uvučena organizacija. Tršćanska brodogradilišta u tijesnoj su vezi sa poluzvaničnim listom »Giornale d'Italia«. Radnički sindikati sa listom »Lavoro Fascista«, agrarci sa »Tribunom«, fabrika Fiat automobila sa vrlo uglednim torinskim listom »Stampa«, industrijsko društvo u Pijemontu (S. I. P.) sa listom »Gazzetta del Popolo«. A nekoliko novosnovanih stranačkih listova egzistiraju od milosti stranačkih organizacija. Čitalaca je sve manje, ali i pored sve brige fašističke vlade, stranački listovi ne uspijevaju da dadu polu štampi. Do velikog političkog ugleda došao je list »Popolo d'Italia«, koji se čita zbog članaka, koje inspiriše sam Mussolini.

Ako ispitujemo kakvoću velikih talijanskih listova dolazimo do neočekivanog zaključka, da su provincijski listovi bolji nego rimski.

U Rimu je poluslužbeni list »Giornale d'Italia« na prvom mjestu, pored lista sindikata »Lavoro Fascista«. Pored ova dva rimska lista dolazi kao treći u nacionalističkim krugovima omiljeni list »Tribuna«. Ovaj je list najviše prožet fašističkim teorijama i drži se da je najbolje obavješten. Kao naročiti nedostatak u očima ljudi iz inostranstva upada u oči nedovoljno obavješćavanje o inostranstvu, u prjestolničkoj štampi. Sjeverno-talijanski listovi imaju međutim vrlo dobru obavješćajnu službu u inostranstvu, pa su i u tom pogledu bolji od prijestolničkih.

Talijansku štampu karakteriše izvjesna jednoličnost pošto se prekomjerno služi vijestima službene agencije »Stefani«. Najradije se čitaju u svima krugovima opširni, poučni i avanturistički putopisi iz svih pet dijelova svijeta. Za škandalozne događaje i za crnu kroniku nema mjesta u talijanskoj štampi. Pobuna u Tricase, u kojoj je bilo 3 mrtvih i 12 ranjenih, prošla je sa deset redaka...

POŽAR „BALKANA“ PRED PETNAEST GODINA

Ovaj je mjesec pata jedna značajna obljetnica. Pred petnaest godina dogodio se u Trstu događaj, koji znači vrlo mnogo u historiji našeg ropstva pod Italijom: požar tršćanskog Narodnog Doma »Balkana«. Taj je datum velik ne samo po strahovitoj žrtvi, koju je morao doživjeti naš narod, nego je to ujedno i definitivni medijaš u jednom odnosu: otada je postalo jasno, da između nas i Italije nema dodirnih točaka, da se naš odnos nemože svesti na odnos snošljivosti i lojalnosti i da je započela borba na život i smrt. Tu je prestala demoliberalna politika laži i hipokrizije i započela je politika fašističke brutalnosti, koja se nastavlja kroz mnoga slična takva djela, preko Gortanova streljanja do Bazovice. Od »Balkana« je dalje jasno sve i nije ni čudo, da tako tumače požar »Balkana« i sami fašistički ideolozi svaki put kad govore o Juljskoj Krajini.

Zato se sjećamo »Balkana« i strašnog ludjaka Giunte, koji je ubijele svoje ime u našu historiju, kao što je grozni Atila ostao zapisan u legendama, koje naš narod predajom prenosi iz stoljeća u stoljeće.

Ma da je petnaest godina prošlo od toga datuma u našoj je svijesti tako jasna sva grozota jednog čina, kojemu nema slična u poslijeratnoj historiji Evrope, ne samo po bestijalnosti kojom je učinjen, ako se uzme u obzir, da je u zgradi »Balkana« našlo strašnu smrt u plamenu pedesetak najneudržljivijih hotelskih gostiju, nego i zato, jer je to strašno djelo postao tituluš jednoga manijaka, da se popne u časti do najviših stepena, a da za taj svoj uspon zahvaljuje sve upravo požaru »Balkana«. Giunta je poslije tog svog divljačkog djela postao zamjenikom Mussolinija u pretsjedištvu vlade i dugo je na tom položaju bio. A što je još nečuvenije, taj Giunta nije nikada propustio priliku, kad god mu se pružila, u govorima, člancima i knjižicama, da istakne kao kapitalni događaj za razvoj čitavog talijanskog fašizma upravo požar »Balkana«, jer je navodno tek poslije toga u Italiji nastalo herojsko doba, doba nasilja, paleža i krvi. Giunta se ne žaca da prizna, da je on to učinio, on se ponosi time i sadistički strastveno opisuje detalje tog svog nasilja.

On je o tome pisao u jednoj svojoj nedavno knjizi, a poznati Michele Risolo u svojoj knjizi »Il fascismo nella Venezia Giulia« iznosi o tome nekoliko dokumenatarnih stranica, koje su jezovite po svojoj bezobzirnoj iskrenosti. Što je još interesantnije i što se ne smije zaboraviti, to je ono što je Giunta napisao u predgovoru knjige Michele Risola: »Što sam učinio učinio sam za Njega, a ne za sebe. On je bio Vodja«. Taj »on« to je Benito Mussolini. Po njegovom naredjenju je dalje Giunta iskoristio »prvu priliku« i navodio je sa svojom bandom na »Balkane«.

Giunta je držao neki plameni govor na trgu, a u to mu je neko saopćio, da je neki Slaven ubio nožem jednog fašista nedaleko magistrata.

»Zgrabio sam jednom fašisti zastavu iz ruku i pohrlao sam naprijed — piše on. Stijedio me je oko stotinu oboružanih drugova. Instinkt nas je vodio u trku prema hotelu »Balkana«. Golema masa ljudi slijedila je fašiste, koji su jurili«.

Izvjestnu živost u političkom dijelu listova unose posebni problemi pojedinih uredništava. Tako je »Giornale d'Italia« poznata sa svojih napadaja na Jugoslaviju. Torinska »Stampa« pokazuje priličan polet i pazi naročito na događaje u Francuskoj. Ovim listom se sve više služe kao svojim organom Ministarstvo spolnih poslova »Il Telegrafo«, vlasništvo grofa Ciana u Livornu specijalizovao se u pitanjima Korzike i Sardinije. »Gazzetta del Mezzogiorno« u Bariu bavi se većinom pitanjima Levanta i izdaje šta više nedeljni prilog na albanskom jeziku. »Piccolo« stari Tršćanski iredentistički list za dva filira iz austrijskog vremena, bavi se najradije dalmatinskim prilikama i politikom Gornjeg Jadrana. »Corriere Padano«, Balbov list, teži da radi na učvršćenju francusko-italijanskog prijateljstva. »Regime Fascista« je jedini

Tako je to počelo prema Giuntinom planu. Dalje je uglavnom sve poznato. Michele Risolo kaže, da je uz asistenciju vojske, koja je došla u pomoć fašistima iz obližnje kasarne, nastalo bombardovanje Balkana. Pod djelovanjem bombi počeo se rušiti krov i buknuo je požar. Fašisti su iz obližnje kasarne osim toga dovukli nekoliko bačava benzina, kojim su polili unutarnje prostorije »Balkana«. Prvi jurišni odred, kojim je zapovjedao Giunta, piše Risolo, zapalio je vatru, koja je doskora zahvatila čitavu zgradu. I opis zaključuje ovako: »Okolo ponoći bilo je to majstorsko djelo napada završeno...«

Kasnije je čak podignuta i spomen ploča na uspomenu na to slavno djelo, umjesto da se Giunta postavilo pred sud. A na fašističkoj veliko izložbi u Rimu lanijske godine detalji o požaru Balkana prikazivani su u slikama i trofejama čak i strancima kao uspomena na jedno herojstvo.

Na petnaestu obljetnicu sjećamo se strašnog događaja, koji peše kac krvava rana još uvijek, i koji će za sva vremena ostati kao biljeg najveće sramote na jednoj naciji sa velikom kulturnom tradicijom, ali u potpunoj moralnoj dekadenciji.

FAŠISTIČNI TAJNIK V NABREŽINI SI PRIPRAVLJA POSLOVILNI VEČER

ČUDNE ZAHTEVE ČLOVEKA, KI ODHAJA V ABESINIJU!

Trst, julija 1935. — (Agis.) — Naš fašistični tajnik je nenadoma moralno odptovati, sami ne vemo prostovoljno ali neprostovoljno, v Abesiniju. Znan je kot velik sovražnik naših ljudi, katerim je kjerkoli je le mogel škodoval. Nenadoma pa se je ob odhodu raznežil in zazdelo se mu je, da mu morajo naši ljudje v zahvalo za vse dobrote, pripraviti lepo odhodnico s pozdravnim večerom in primernim spominskim darilom. Toda vsemogoče, kar je ukrenil, da bi to prišlo spontano od ljudi, mu ni uspelo. Njegovi tajni pomočniki namreč niso mogli toliko vplivati na domačine, da bi se v resnici zahvalili za izredno dobroto tako fašističnega »dobrotnika«. Ker mu ni to uspelo in se kljub vsemu ni mogel vzdržati, da bi brez časti in slave odšel na odgovorno nacionalno delo, je sam organiziral vse potrebno. Najprej je sklical vaščane k sebi, jim držal navdušen, mimo ušes žvižgajoč govor, nato pa je posegel v njih žepa in zahteval od vsakega po 5 lir, za njegovo težko pot. Druga dne je poslal po hišah posebnega nabiralca prostovoljnih prispevkov za darilo, ki si ga bo na ta način v imenu vaš sam sebi poklonil. Ker mu pa vaščani niso hoteli ostati vsega dolžni, so mu pripravili na vratih res primerno darilo na katero se bo brez dvoma spomnil, ko bo zagledal Abesince in grozote, ki pripovedujejo o njih, zlasti če dobe ujetnika v svoje roke. Tako je zaslužen končal svojo kariero človek, ki mu vse ljudstvo ne prevošči nič dobrega, na njegovi poti, kakor tudi on ni niti ene ure olajšal našim ljudem.

talijanski list antisemitskog pravca. Izdaje ga radikalni fašista Farinacci. Posebno mjesto zauzima rimski podnevni list »Tevere«. Naposljetku valja spomenuti list »Lavoro di Genova«. Ovaj list nekadanjih socijalista je jedini organ u Kraljevini, koji nije fašistički i uređuju ga nefašisti. Šef ovoga lista je Regola vodja talijanske sekcije internacionalne radničke konfederacije. »Lavoro di Genova« i poslije 13 godina fašističke vlade ne može da komentariše mjere vlade, koje se protive shvatanju toga lista. Najvažniji komunikacijski zakonik iznose se čitaoac onakvi kakvi su u istini. I pored ove koncesije Mussolinija svojim starim prijateljima iz socijalističke prošlosti i pored slobodnog duha pomoraca iz Genova, Genova mora biti isto tako fašistička kao i doktrinarna Padova (Balbo) ili Cremona (Farinacci).

NA RIJEČI JE PORUŠENA ZGRADA U KOJOJ JE PRED 300 GODINA OTVORENA HISTORIJSKA HRVATSKA GIMNAZIJA

Rijeka, 20. jula 1935. Još koji dan i starom jezuitskom kolegiju, u kojem se je nalazila naša slavna i glasovita hrvatska gimnazija — neće biti traga. Rješenje je došlo do temelja.

Tri stotine godina je prošlo od njegova podizanja. U njemu su i naučno i nastavno radili i u njemu su se uzgojili mnogi naši znameniti ljudi. Završna matura u ovom znamenitom zavodu održana je god. 1881 i onda se je preselila na Fiumanu, u kuću našeg čovjeka g. Jakovčića, koji ju je dao isprazniti od stanova i na brzu ruku udesiti za školske prostorije. Zatim je ta gimnazija prešla na Sušak, gdje i danas postoji.

Pred par godina srušen je jedan dio tog kolegija i to jugozapadni gdje je bila mađarska gimnazija pa je na ostalom gradilištu i susjednim nekim česticama podignuta školska zgrada za gradske škole. Stari se grad pomalo ruši.

Na gradilištu, na kojem je stajao ostali, veći dio kolegija, u kojem je bila hrvatska gimnazija i gradske osnovne škole (do crkve sv. Vida) kani grad podići bogoslovsko sjemenište i biskupsku palaču, jer to traži prvi riječki biskup.

Tako nestaje još jedan spomenik naše kulture u našoj zemlji pod Italijom.

STANOVNICI ARBANASA BJEŽE U JUGOSLAVIJU, DA NE MORAJU U ABESINSKI RAT

Split, 20. jula. Prema vijestima sa granice Zadra naši sunarodnjaci u Arbanasi i dalje bježe da ne moraju u Abesiniju kao talijanski vojnici. U zadnje vrijeme otkada su učestali transporti talijanske vojske za Abesiniju, pobjeglo je iz Arbanasa preko 40 naših sunarodnjaka, a talijanskih državljana. Svi oni imaju na jugoslavenskom teritoriju zemlje i žele da im jugoslavenske vlasti omoguće da obraduju tu zemlju. Neki od izbjeglica prosljeđuju za unutrašnjost, a neki dolaze u Split gdje ostaju, dok jedan dio bježi u inostranstvo.

MILIJUN LIRA ŠTETE OD TUCE, A MUSSOLINI DAJE 10.000 LIRA POMOCI

Pula, jula 1935. Puljski »Corriere Istriano« javlja, da je tuča samo u okolici Vižinade učinila štete za preko milijun lira. U istom članku s mnogo zanosnih riječi bilježi, kako je Duće vedušan, jer je odmah pokazao da želi pomoći pogodjenim istarskim seljacima, koje tako mnogo voli, te je poslao za nadoknadu štete ni više ni manje nego 10.000 lira... Alal mu vera!

ZAŠTO MUSSOLINI NEĆE DA PUSTI ISTARSKE FAŠISTIČKE STUDENTE U AFRIČKI RAT?

Pula, jula 1935. To pitanje mnogo interesuje Pulu. Prijavilo se oko dvjestotina talijanskih studenata iz Pule i ostale Istre da idu »dobrovoljno« u rat protiv Abesinije, a njihove molbe nisu uzete u obzir, ma da im je generalni tajnik stranke Starace javio, da će im molbe biti povoljno riješene. Studenti iz ostalih provincija Italije, koji su se kasnije javili, već su u Africi, a istarski čekaju. Zbog toga je nastala velika zabuna u omladinskim redovima, naročito u redovima onih, koji su pravili pritisak na svoje drugove, da se prijave kao »dobrovoljci«. U puljskom »Corriere Istriano« izišao je čak jedan članak iz pera jednog studenta, koji s čudnjem piše o tome i pita kako je to moguće. Izgleda doista da su u Rimu zabrinuti za »nacionalni karakter« Istre, u slučaju da crni pokolju čitavu jednu generaciju talijanskih studenata. U Puli se sve više širi glas, da ih Mussolini samo zbog toga ne pusti u Afriku, jer da su potrebni u Istri, da suzbijaju slavensku opasnost i da brane Istru od svake — eventualnosti...

Fašistička Italija forsira sportske odnose s Jugoslavijom

Povodom plivačkih utakmica u Trstu i na Sušaku.

U nedjelju dne 17. o. m. j. u Trstu su održane plivačke utakmice između klubova »Triestine« i »Viktoria« sa Sušaka. Jugoslaveni su došli u Trst da se natječu s Talijanima (među kojima ima mnogo plivača slavenskog porijekla) u plivanju. Tršćani su teškom mukom potukli Sušćane sa 94 prema 76. To je bio događaj prvoga reda za slovenski Trst. I same su talijanske novine morale javiti da je publika bila doista izvanredna (veramente eccezionale). Došao je čitav slovenski Trst... Po utakmici tršćanske su novine pisale, da je borba Tršćana sa Sušćanima bila teška i priznaje Sušćanima sportske kvalitete. To ranije nije bio običaj u talijanskoj štampi. Po svemu je očito, da Italija forsira sportske odnose s Jugoslavijom. Ima za to već nekoliko interesantnih momenata. Ovaj tjedan tršćanski plivači dolaze na Sušak na revanš.

Tenis dvoboj Jugoslavija—Italija.

U Viareggio održale su se internacionalne tenis utakmice između Italije i Jugoslavije. Te su utakmice svršile rezultatom 6 prema 6, pa je prema tome Jugoslavija pokazala jednaku snagu kao i Italija.

STRADANJE JULIJSKE KRAJINE PRED NAROD- NOM SKUPŠTINOM

U velikoj političkoj debati povodom do-
nošenja budžetskih dvanaestina, kad je bio
na redu budžet ministarstva vanjskih poslo-
va, poslanik g. Mila Dimitrijević održao je
govor o vanjskoj politici Jugoslavije.

Naročito se zadržava na tradicionalnoj
politici prijateljstva prema Francuskoj, Ma-
loj antanti i zemljama Balkanskog sporazu-
na. Govori opširno o restauraciji Habs-
burgovaca i kaže, da je pretsjednik austrijs-
ke vlade Schuschnigg pokušao da predstavi
pitanje restauracije Habsburgovaca kao unu-
trašnje pitanje i, da bi umirio svijet, rekao
je da to pitanje nije aktuelno. Dužnost je
da sa ovoga mjesta to otvoreno demantujemo
i kažemo, da je takvo tumačenje sasvim po-
grješno. Pitanje restauracije Habsburgovaca
po ugovorima o miru nije interno austrijsko
pitanje. To je međunarodno pitanje i može
se rješavati samo na bazi međunarodnih
ugovora, kako je i postavljeno.

Govori se o odnosima sa Italijom i isti-
če koristi dobrih susjedskih odnosa Jugosla-
vije sa ovom zemljom. Ali da bi se potvrdile
riječ talijanskog poslanika prilikom preda-
nje akreditiva a pomirljivoj i prijateljskoj
politici prema našoj zemlji, traži se nešto
što je logično, a to je da talijanska štampa
prestane sa pisanjem protiv Jugoslavije.
Isto tako da se prestane sa fašističkim orga-
nizacijama uperenim protiv Jugoslavije i da
fašističke organizacije ne postoje u duhu
»Pro Dalmazija«.

Tako isto možemo se zapitati, kaže g.
Dimitrijević, što je sa teroristima u Italiji,
zašto se oni tamo drže i zašto se još podr-
žavaju. Ima ih oko 1000 i više emigranata,
sirotih i nemoćnih ljudi, koji za parče hlje-
ba padaju u iskušenje, da čine zla djela pri-
morani oskudicom i bijedom. I ti ljudi, to
je taj nesretni kader, i od njih se prave oni
koji se citiraju kao emigranti i neprijatelji
naše zemlje. Ima ih da ne govorim o onim
velikim koji se sada nalaze u Italiji i koje
Italija nije htjela da izda, ima ih na Lipar-
skim ostrvima i po drugim mjestima. Interes
dobrih odnosa nama ne treba dokazivati. Mi
smo jedan narod, koji vjeruje u dobre riječi
pa makar le riječi i ne bile potvrđene či-
nom. Ali ako se iza dobrih riječi čeka i čin
pa onda ne dodje, onda kod nas dobre riječi
nemaju nikakvog značaja.

Govori zatim o lošem tretiranju naše na-
cionalne manjine u Italiji, čiji broj tamo iz-
nosi oko 600.000. Naši ljudi u Juljskoj
Krajini nemaju ni jedne svoje crkve, ni škole,
ni svoga lista na narodnom jeziku, niti
im se dopušta upotreba govora na narodnom
jeziku.

Riječi i politika talijanskog poslanika
Viole, koje nagovještavaju pomirenje, a i
prijateljstvo u odnosima, treba da budu po-
tvrđene i djelima.

G. Dimitrijević zatim govori o odnosima
na Balkanu, o odnosima sa Bugarskom pa
prelazi na potrebu uspostave diplomatskih
odnosa sa Sovjetskom Rusijom. Čini za-
mjerke vladi, što to još do sada nije učinila.

ODGOBJENI TRGOVAČKI PREGOVORI IZMEDJU ITALIJE I JUGOSLAVIJE

Beograd, 24 jula. — Trgovački pre-
govori s Italijom, koji su već jednom bili od-
gođeni te su se morali održati u julu, od-
gođeni su ponovno, pa će se održati možda
u septembru.

Italija i Čehoslovačka

Petnaest čehoslovačkih novinara, koji se
zadržavaju u Italiji na poziv talijanske
vlade, primljeni su od Mussolinija.

Tom prilikom je čehoslovački novinar dr.
Klima održao govor u kojem je naglasio da
čehoslovački novinari svojim posjetom u Ita-
liji hoće pridonijeti jačem zblizenju između
Čehoslovačke i Italije.

Mussolini je u svom govoru nagla-
sio veliku radost zbog ovog posjeta, jer mu
on dokazuje, da će poslije njega porasti me-
đusobno spoznavanje. U inozemstvu je slabo
poznata sadašnja Italija. Poznata je talijan-
ska umjetnost i talijanske starine i litera-
tura, ali je nepoznat sadašnji talijanski na-
rod, koji radi i nepoznato je djelo, koje je
izvršila talijanska revolucija. Već preko
mjesec dana tražimo od talijanskog naroda
najveće žrtve i napore i zapravo se već da-
nas nalazimo u stanju mobilizacije. Želimo
mir, ali zahtijevamo da nas shvataju drugi
narodi i da nas puste živjeti u miru i to
prije svega želimo mir u srednjoj Evropi za
koji smo već učinili mnogo. Osim toga imat
ćete prilike da vidite šta je sve stvoreno u
Italiji. Ne očekujemo od vas da čete o nama
pisati oduševljene članke i bit ćemo potpuno
sadržljivi, kad čete pisati istinu o svemu
što ste vidili.

Čehoslovačka agencija Č.T.K. javlja:
Listovi objavljuju brzopuzanje iz Rima o
prijemu delegacije čehoslovačkih novinara
kod predsjednika ministarskog savjeta
Mussolinija kao i izjavu, u kojoj se po-
vlače dobri talijansko-čehoslovački odnosi.
»Česke Slovo« pozdravlja izjavu talijanskog
ministra predsjednika o dobrim odnosima
između dviju zemalja. »Lidove Noviny« pišu
pored ostalog: »Primanje kod g. Mussoli-
nija čehoslovačkih novinara jest prijateljski
gest, koji se daje u predmetu sa onim što ga
je učinio novi talijanski poslanik u Beo-
gradu grof Viola di Campalto«. List
dodaje:

»Što se tiče održanja mira u dunavskom
bazenu Italija može da računa sa čehoslo-
vačkom!«

U ZADRU SU DEMONSTRATIVNO PROSLAVILI GULLIJA I ROSSIJA

koji su pali u Splitu prilikom nasilja talijanske mornarice pred
15 godina

Dne 11 o. m. pala je petnaesta obljetni-
ca od onoga dana, kad su u Splitu pali ta-
lijanski komandant ratnog broda Gulli i
motorista Rossi povodom nasilja, koje je
htjela da izvrši talijanska mornarica nad
splitskim građanstvom. Njihova se smrt
slavi u Italiji svake godine, jer su oni »he-
roji za slobodu talijanske Dalmacije«. Ove
godine je ta proslava bila naročito sveča-
na u Zadru. Bila je to zapravo još jedna
velika antijugoslavenska demonstracija na
samoj granici, u kojoj je učestvovao fašiz-
am i vlasti. Održani su govori i parade
po poznatom fašističkom stilu.

U DALMACIJI BI BILO BOLJE, KAD BI
TAMO VLADALA ITALIJA!

Zadarski »San Marco« bilježi da je u
zagrebačkim »Novostima« izašao niz čla-

naka, u kojima se prikazuje teško stanje
dalmatinske zagore. Zadarski list to sa za-
dovoljstvom konstatuje i kaže da bi s
dalmatinskom zagorom bilo sasvim druga-
čije »u drugačijim okolnostima«, to znači,
kad bi tamo vladala Italija...

Antijugoslavenske manifestacije u Veroni

Kad su kroz Veronu prošli zadarski mi-
licioheri na putu za Afriku, bile su tamo
priredjene značajne antijugoslavenske ma-
nifestacije na inicijativu veronskog »Komi-
teta za dalmatinsku akciju«. Demonstracije
za talijansku Dalmaciju priredjene su u
centralnim ulicama Verone.

VELIKA DALMATINSKA IREDENTISTIČKA PARADA U ZADRU 31 AUGUSTA I 1 SEPTEMBRA

U Trstu se vrše velike pripreme za jed-
no veliko putovanje u Zadar s Lojdom
parobrodom »Conte Verde« koji inače vo-
zi preko oceana. To putovanje organizuje
iredentističko društvo »Societa Dalmatica«
u saradnji s vlastima i fašističkom organi-

zacijom. To će biti neko »zavjetno« puto-
vanje na granicu Dalmaciju, koja čeka
»oslobodjenje«. Namjera je oživljavanje
dalmatinske misli u širokim slojevima ko-
jima se omogućuje za 20 lira jedno veli-
ko putovanje preko mora.

ZADARSKI BISKUP MUNZANI U FAŠISTIČKOJ AGITACIJI NA OTOKU LOŠINJU

Pula, jula 1935. Pred nekoliko dana
došao je u Veliki Lošinj zadarski biskup
Munzani radi krizme Bio je dočekan sve-
čano, naročito od strane fašističkih organi-
zacija. U dvorani fašističkog Dopolavora
priredjena mu je svečanost i tu je on odr-

žao govor, u kojem je veličao fašizam.
Drugi dan poslije krizme je u crkvi pod
mitrom održao propovijed, u kojoj je po-
zvao vjernike da ljube Boga, Kralja i Mus-
solinija...

KLANA JE DOBILA NAZIVE ULICA PO DALMATINSKIM »NEOSLOBODJENIM« GRADOVIMA

Jelšane, jula 1935. Javili smo u
svoje vrijeme kako je naš seoski župan
Brozina nastradao zbog toga što je
svoju kuću dao pobijeliti izvana. Na
kući su bili nalme neki napis, a on ih
je time bez dozvole izbrisao.

Ali sada nije više potrebno da si na-
ši ljudi sami bijele kuće i da zato tro-
še vrijeme i novac, jer to vlasti same
čine. Pred mjesec dana vlasti su na
općinski trošak dale pobijeliti čitavo

selo.
Mi se nalazimo blizu granice, pa žele
da nas nečim zaslijepe... Ali uzaludan
im posao.

Čim su svršili sa bijeljenjem niknuli
su napisali za ulice u našem selu, tako
da imamo sada, Via Dalmazia, Piazza
Dalmazia, Via Spalato, Via Ragusa, via
Veglia, via Sebenico, i mnogo drugih
koje nose imena dalmatinskih grado-
va...

NA TALIJANSKO-JUGOSLOVENSKOJ GRANICI

Informacije njemačke štampe

Njemački list »Der Mittag« od 20 i 21
jula, javlja prema agenciji »United
Presse«, da mnogi talijanski vojni ob-
vezanici prelaze jugoslovensku granicu,
da ne bi učestvovali u ratu u Istočnoj
Africi. Broj tih izbjeglica iznosi već 900.
Naročito često prebjegavaju između
Rijeke i Sušaka, gdje dnevno predje 5
do 6 dezertera. Iz Zadra posljednjih da-
na prešlo je oko 50 bjegunaca. Ali i na
drugim tačkama talijansko-jugosloven-
ske granice od Sušaka do Postojne pre-
laze mladi talijanski dezerteri iz četa,
koje su određene za Istočnu Afriku.

Iz pograničnih predjela Italije put-
nici pričaju da se u predjelima trome-
de između Italije, Austrije i Jugoslavi-
je na talijanskoj strani vrši koncentra-
cija velikih vojničkih kontingenata.
Osim toga od Triglava do Rijeke na ta-
lijanskoj strani iskopani su vojnički ro-
vovi. Razlog ovom koncentrisanju tru-
pa ima se tražiti u austrijskom pitanju.
Kao što je poznato, na tom dijelu gra-
nice Italija je već prilikom koruških
nemira krajem jula 1934 godine kon-
centrisala jake talijanske vojne snage.

NASILJE FAŠIZMA NAD GRICIMA INFORMACIJE ATENSKOG LISTA.

Atenski list »Proia« od 18 jula donosi
članak u kome piše: Dobili smo pouz-
dan izvještaj sa Rodosa, da su u selu
Salahos koncentrisana dva puka tali-
janske vojske, u cilju 30-dnevne vjež-
be. Vojska je nanijela veliku štetu selu,
uništila usjeve i upropastila imanja.
Stanovništvo neće dobiti naknadu, jer
pretsjednik općine, kao talijanski podan-
ik, odbija da intervenira kod vojnih
vlasti. Na otoku Kremasti vrši se pro-

paganda kod radnika za vrbovanje voj-
nika za Abesiniju. Za akciju protiv ove
propagande prijeti se stanovništvu za-
tvorom od tri godine. U članku se dalje
kaže, da se slična nasilja svakodnevno
dešavaju. Vrhunac svega je potraživa-
nje starih poroka od grčkog stanovni-
štva Rodosa, i ako su bili oslobođeni
toga prilikom posjete prestolonasljedni-
ka Umberta 1930 godine.

PROPAGANDA ISTRE NA JEDNOJ PRIREDBI U AMERICI

Javili smo već o priredbi Jadranske
Straže, koja je održana u West Newyorku.
Ta je priredba imala i jaki istarski karak-
ter. Sad dobivamo američki list »Naša
Sloga«, koji među ostalim piše i ovo:

»Predstava »Nada Istre« je pobudila ve-
liku senzaciju. Potresla je i najtvrdije srce,
i polučila, ono, za čim se je išlo: ljubav
spram tužne i porobljene naše Istre. Ulo-
gov Istarke, sa osjećajem je izvela dobra i
zaslužna L. Lovranka, gdje Marija Vidošić,
G. Niko Wydur (suprug), bio je izvanre-
dan. Njihova dječica, Milan Vlašić i Evica

Plavšić u ulozi Tonića i Zorkice, ponijeli
su se poput pravih malih istarskih besku-
cnika. Živa slika »Jugoslavija« bila je tako-
djer vrlo dirljiva. Zarobljena »Istra« na-
turala je svakome suze na oči. Nad njom
je proplakalo više od jedno srce... (Pla-
ču srca, i plakat će, sve dotle dok sunce
ogrije — »pod ućkom kućice bele...«
Gdjica Vidošić u ulozi Istre, bila je oko-
vana sa teškim lancem, ruke i noge, dok
joj tužno lice zastiraše gusta crna kopre-
na... Za pozornicom čuo se je tužni glas
gdjice Antičić, koja je tog časa pjevala:
Sliku milu Istre naše.

NOVA KARABINJERSKA POSTAJA.

Hotedršica, jula 1935. —
(Agis.) V vasi Novi Svet pri Godovi-
ču je polnoma na novo otvorena ka-
rabinjerska postaja, ki šteje 10 članov.
Ta nova postojanka javne varnosti ob-
meji je najbrže v zvezi z vojnimi utr-
dami v obejnem pasu od Hotedršici,
Godoviču in Novem Svetu.

GOSPODARSKO STANJE NA GORI- SKEM.

Zadnji uradni podatki se nanašajo
še na mesec maj. Indeksno število ži-
vljenskih potrebščin se je za Gorico dvig-
nilo od 66.38 na 66.88. Delavske mezde

GORIČKA POKRAJINA DOBILA NOVOG PREFEKTA

Introna premješten

Dosadnji gorički pokrajinski prefekt
Salvatore Introna, koji nije dugo bio u Go-
rici, premješten je, a na njegovo mjesto
dolazi dr. Tomaso Ciampini, koji je do
sada bio prefekt u Aquili. U svojoj dosa-
danjoj provinciji Ciampini je vodio oštru
borbu protiv antifašizma, koji je tamo bio
dosta aktivan. On je, navodno, svojim
oštrim načinom umirio tu provinciju. Ci-
ampini je već bio na našim stranama. Slu-
žio je u Dalmaciji u guvernerskoj upravi,
kad je Dalmacija bila pod talijanskom oku-
pacijom. Njegova žena je iz Zadra.

MUSSOLINI JE BOG kaže puljski prefekt

Dne 12 jula održana je u Puli velika
svečanost fašizma. Proslavljena je petna-
esta godišnjica od osnivanja puljskoga fa-
šija. Priredjena je parada s govorima.
Puljski prefekt govorio je na Piazza Foro,
pa je rekao, da Mussolini misli uvijek na
Istru. Treba u njega vjerovati, jer fašizam
je religija, a Duče je Bog...

To je točno rečeno u izvještaju puljskog
lista »Corriere Istriano«.

Prefekt ipak nije mogao niti u tom pa-
radnom govoru da zataji veliku mizeriju,
u kojoj se Pula nalazi, pa je rekao, da
puljski građani moraju biti strpljivi, jer
Italija sada ima druge brige, mora da se
spremi temeljito za rat u Abesiniji. A kad
to svrši onda će pomoći i Pull...

STROGA OSUDA SLOVENSkih SELJAKA ZBOG STARIH GRANATA

U Kanalu kod Gorice osuđen je seljak
Anton Humar iz Banjšice na 2 i pol mje-
seca zatvora, a Henrik Birk iz Kala na 26
dana zatvora i svaki na globu od 1600 li-
ra za snošenje troškova. Osuđeni su zato,
jer su na polju i šumi sakupljali gvozdje
od starih granata te to prodavali. Prodali
su nekih četrnaest starih granata i oko
700 kg starog željeza. To je navodno dr-
žavna svojina. Kršili su nadalje i zakon
o javnoj sigurnosti i obrtni zakon.

Ta osuda ipak nije bila pravno uteme-
ljena i osuđeni bi bili sigurno drugačije
prošli, da nisu Slovenci. Do sada zbog to-
ga nije još niko bio kažnjen, ma da se
već od rata ovamo skupljaju granate i že-
ljezo od municije te prodaje.

U TRSTU IMA ŠEZDESET I PET TIPO- GRAFA BEZ POSLA.

Dne 25 juna održana je u Trstu skup-
ština sindikata grafičara. Prema službenom
izvještaju, kako ga iznosi »Piccolo«, u Tr-
stu ima 65 nezaposlenih tipografa, a 35 ih
ima posla na skokove, to jest samo perio-
dično, što znači, da u Trstu ima oko 15
posto nezaposlenih tipografa. To je veliki
broj.

Očajno stanje tršćanskih ujedinjenih brodogradilišta

Prošlih dana održana je u Trstu glavna
skupština akcionera »Cantieri Riuniti dell
Adriatico«, to znači ujedinjenih brodogra-
dilišta u Trstu i Tržiću. Bilo je prisutno
28 akcionera, koji su predstavljali 90 posto
dionica. Iznesene su teške prilike ujedinje-
nih brodogradilišta, na je među ostalim
zaključeno da se zbog pada vrijednosti dio-
nica snizi društveni kapital 150 milijuna na
100 milijuna, time da se povuče i anulira
500 hiljada akcija po 100 lira uz naplatu
od 65 lira...

To samo po sebi dokazuje kakve su pri-
like u tršćanskim brodogradilištima.

Izabrana je nova uprava, kojoj je na
čelu famozni Francesco Giunta, onaj, koji
je zapalio tršćanski Narodni Dom upravo
pred 15 godina... Interesantno je, da je u
novi odbor ušao i mladi fašistički pokra-
jinski sekretar za Trst Perusino. Počeo je
i on da se penje kapitalističkim stepenicama.

Pismo iz Prodani kod Buzeta

Mi nismo i ne možemo prestati tu-
govati za slobodom. Danas se slobodno
sastajemo samo u prirodi — u šumi, a
osujećeno nam je izjadati naše jade na
javnom mjestu, te prema tome naš je
današnji život gori nego pod Turcima.

Medju nama ima veći broj »janjčica-
ra« fašista. Obična je već stvar da se
ti »janjčari« sukobljavaju sa našim
mladićima kad se naši vesele našom na-
rodnom pjesmom. Jasno je, naši obično
loše prolaze, jer vlast uvijek ide u po-
moć fašistima.

Čini nam se da te naše jade niko ne
čuje. Pitamo se ima li još pravde na
svijetu? Zar smo mi potpuno ostavljeni
zaboravu?

Pored svih tih poteškoća još nas i
suša veoma zabrinjuje, jer su od nje
stradali svi poljski proizvodi naročito
krumpir, koji je za nas važnija kultur-
na biljka. Žetva je znatno slabija, a li-
vade propale.

Ovih je dana grom ubio u našem
selu Anicu Jurada suprugu Dragutina
Jurade. Ta nesreća nas je duboko po-
tresla, jer je Anica Jurada bila dobra
susjeda i vrijedna domaćica.

POL MILJONA MLADENIČEV PRI PREDVOJASKIH VAJAH.

Po uradnih poročilih po izvrševalo
znane predvojaške vaje čez 500.000 mla-
deničev, ki bodo morali po teh vajah
odslužiti se nekaj kratki vojaški rok. —
Določenih je zanje 50.000 instruktorev.
— (Agis.)

CANKAR IN JULIJSKA KRAJINA

Emigrantski sestanek na Vrhniki

Še nam je bil v živem spominu sestanek v Kamniški Bistrici, zato smo s toliko večjim navdušenjem pohiteli v nedeljo 21. t. m. na Vrhniko, kamor so nas povabili domačini in emigrantje z Vrhnike in okolice.

Ob 8 uri zjutraj so na postaji na Vrhniki, ki je bila lepo okrašena, pričakovali goste iz Ljubljane postrojena četa vrlih domačih gasilcev, mnogi zastopniki domačih društev in številno občinstvo. S postaje smo se v sprejeto podali pred Cankarjev spomenik, kjer se je zbralo mnogo domačinov in gostov od vseh strani. Navzoč je bil tudi g. sreski načelnik Josip Znidarčič iz Ljubljane.

Prijetno nas je presenetil pozdrav narodnega poslanca in predsednika občine g. mr. ph. Stan-ka Hočevarja,

ki nam je želel dobrodošlico, srečen, da nas je mogel pozdraviti na onih zgodovinskih tleh. Na onem mestu so namreč Italijani, ki so nameravali korakati na Ljubljano, prirejali s svojo vojaško godbo promenadne koncerte, ki jih ni nihče poslušal. Toda vstal je tedaj pokojni junaški polkovnik Švabič in Italijanom zaklical svoj odločni »Stoj!« Povdaril je dalje, da se moramo emigranti počutiti kakor bratje med brati in da imamo vsi enako dolžnost delati za brate, ki še ječe v robstvu.

Za tople in bratske besede se je v imenu Saveza zahvalil dr. Lavo Čermelj, ki je nato spregovoril v spomin Ivanu Cankarju:

Ivan Cankar! Ko se danes klanjamo pred Tvojim spomenikom, nimamo namena s tem izkazati samo svoje globoko spoštovanje do Tebe, v katerem je živela grozotna zavest o bedi naroda, ki Te je rodil, do Tebe, v katerem se je tako žarko zrcalila tragična usoda našega naroda, temveč smo prihiteli pred Tvoj spomenik tudi zato, da Ti vsaj tako vrnemo Tvoj obisk od pomladi 1918. leta. V tistih dneh, ko je v srcih nas vseh tlela iskra upanja, si pršel med nas na naš Jadran, v naš Trst, da si s svojo jasno besedo tlečo iskro razpihnil v plamen. Nisi bil govornik in v javnosti nisi rad nastopal, a takrat si napravil izjemo. Še danes vidimo Tvoj obraz v siju brleče sveče, kako nam govoriš o »pomlajenju in prerodenju«. Bila je to Tvoja zadnja pot. Le nekaj mesecev pozneje si legel k večnemu počitku. Ni Ti bilo dano, da bi do konca videl vstajenje kralja Matjaža, ki si ga tako živo slikal v »Podobah iz sanj«.

Občuteno nam je dr. Čermelj recitiral Cankarjevega »Kralja Matjaža«, ki je tako verna slika trpljenja, ki ga mora še danes prenašati naše ljudstvo v Julijski Krajini. Cankar končuje z besedami: Črni strop se je razmaknil, zasvetila so se nebesa, dvignil se je silni kralj Matjaž in — ničesar nisem več videl. Na ta odlomek je govornik lepo navezal primerom o junakih, ki se sedaj zbirajo v Matjaževi vojski.

Ničesar nisi več videl, za večno si zatisnil oči. Nisi več videl, kako se je bližala sovražna vojska Tvoji dragi Vrhniki, kjer Ti je tekla zibelka, nisi več videl, kako je četa kralja Matjaža zastavila pot prodirajočemu sovražniku in kako je samo delu našega naroda zasijalo solnce svobode. In tudi nisi več videl, kako se je kralj Matjaž zaprl v svojo prostrano dvorano tam pod sivim Nanosom. In zopet prihajajo k njemu dolgi sprevodi vojščakov. Tudi iz njihovih ust ni glasu. Na sto in sto senc, ki imajo živa telesa, oči, ki gledajo, in srca, ki utripajo. Prihajajo mladeniči, nežni, golobradi, komaj lesenemu konjičku odrasli, a v njihovih prsih že tiči težki svinec. Prihajajo sključeni starčki prevarani v svoji veri in v svojem upanju. Prihajajo mlade matere s plodom pod srcem, ubitim od puškinih kopit. Prihajajo od vseh strani, od Krnice na skrajnem koncu Istre, iz Pulja, iz Idrije, iz Soške in Vipavske doline, prihajajo z bazoviške planote...

Ali se bo tudi sedaj razmaknil strop, ali se bodo zasvetila nebesa in se bo vzdignil silni kralj Matjaž?...

Njihova vera je čista in močna. Po teh besedah je govornik položil pred spomenik krasen lovorjev venec s šopkom rdečih nageljnov in trobojnim trakom z napisom:

Ivanu Cankarju — Jugoslovani iz Trsta, Gorice in Istre.

Na to smo odšli k Cankarjevi rojstni hiši, kjer smo se podpisali v spominsko knjigo, k cerkvi Sv. Trojice, v Retje, Močilnik in slednjič na grob Cankarjeve matere-mučenice, ki smo ga okrasili s cvetjem.

Popoldne smo se zbrali pri razglednem stolpu na Planini nad Vrhniko.

Pogled nam je silil tja preko krivičnih meja, tja na Javornik, Nanos, Snežnik.

Narodnoobrambeni sestanek je otvoril šolski upravitelj Fran Pavletič, ki je vse navzoče prav toplo pozdravil. V imenu Sokola, Gasilske čete, Družbe Sv. Cirila in Metoda in Streljačke družine je pozdravil učitelj Slavko Vuk.

PEDESETGODIŠNJICA MIROSLAVA AMBROŽIČA

Na dan 17. julija navršil je pedesetu godinu života jedan istaknuti borac za slavenstvo Trsta iz predratnih i prvih poslijeratnih godina Miroslav Ambrožič, poznati sokolski prvak, do nedavna načelnik čitavog jugoslavenskog sokolstva i direktor tiskare u Ljubljani. Tu obljetnicu moramo zabilježiti sa željom da Ambrožič još dugo poživlji i da dočeka dan vraćanja tamo gdje je započeo. I ako je rođen u Kranju ipak je njegov veliki životni put započeo u Trstu, kamo je došao vrlo mlad kao tipograf u tiskaru »Edinost«. Postao je u Trstu faktorom i ima zasluge za razvoj našeg štamparstva u Trstu. Najveće pak ima zasluge za sokolstvo u sadašnjoj

Julijskoj Krajini. Bio je duša tršćanskog sokolstva, postao je doskora načelnikom, bio je i prvi načelnik sokolske župe tršćanske, te je pod njegovim vodstvom ta župa postala jedna od najagilnijih. Važan je njegov rad na sokolskoj publicistici. On je u Trstu izdavao »Vestnik tršćake sokolske župe«, u kojem je zapisana važna epoha našeg nacionalnog života u Julijskoj Krajini. Talijanska okupacija onemogućila mu je rad u Trstu. Požarom Narodnog doma izgubio je sve što je imao. Onda je prešao u Jugoslaviju. U prevratu bio je u Trstu član Narodnog vijeća i načelnik Narodne straže. Prilikom njegovog jubileja kličemo mu: Na mnogaja!

NAGRADE ZA NAJBOLJŠA MLADINSKA DELA V »JADRANSKEM KOLEDARJU«

V predzadnji številki smo javili, da bomo to leto prepustili naši mladini eno tiskovno polo (6 strani) v »Jadranskem koledarju« in smo tudi pozvali našo mladino na sodelovanje. Da vzpodbudimo naše mlajše za delo razpisujemo nagrado 400 dinarjev za najboljša mladinska dela in to:

1 nagrada v znesku 100 Din za najboljšo slovensko pesem,

1 nagrada v znesku 100 Din za najboljšo srbohrvaško pesem,

1 nagrada v znesku 100 Din za najboljšo srbohrvaško prozo,

1 nagrada v znesku 100 Din za naj-

boljšo slovensko prozo.

Nagrade bodo izplačane kakor hitro se koledar izda, a imena nagrajencev bodo objavljena v listu. — Pravico do sodelovanja v mladinskem delu in s tem tudi na nagrado, imajo vsi emigranti ali otroci emigrantov, kakor smo to javili v prejšnji številki.

Izdelke pošljite na naslov: Uredništvo »Jadranskega koledarja« Zagreb — Masarykova 28 II, — slovenske prispevke pa na naslov: Podružnica »Istre« — Ljubljana — Erjavčeva 4a.

Vsi prispevki naj bodo podpisani!

SPOMINU HUGONA ROBLEKA

se bomo poklonili v nedeljo 4. avgusta na Begunjščici, kjer stoji dom, ki je do bil ime po pok. blejskem lekarnarju Hugonu Robleku, ki je izgubil življenje pri požigu Narodnega doma v Trstu pred petnajstimi leti. Podružnica Slovenskega planinskega društva v Radovljici se

bo ob tej priliki poklonila spominu svojega častnega člana. Emigranti bomo izkazali čast sinu našega naroda, ki je na naši zasluženi zemlji padel kot žrtev nezastitnega italijanskega imperijalizma. — Organizatorno-propagandni odsek S. j. e. u.

ISTARSKA NARODNA NOŠNJA, PJESMA I PLES NA KRČKOM DANU 28 JULA

Na dan 28. jula u Krku bit će priredjena revija narodnog života otoka Krka, te oslobodjene otočke Istre. Jedan dio Istre, onaj sretniji imat će toga dana svoju svečanost.

Priredbu organizira Savez za promicanje turizma na Sušaku u zajednici sa Kupališnim povjerenstvom sa otoka Krka, te sa općinama Dobrinj i Dubašnica.

U divnome okviru originalnog, drevnog krčkog trga, pod sjenom prastare, visoke, kamene kule, okićene davnim grbovima nestalih knezova razviti će se revija davnih i skladnih, otmenih i vječno lijepih narodnih nošnja našega Krka.

Tu, na tlu drevnoga grada Krka razviti će se prekrasnom lepezom naši najstariji, najljepši narodni plesovi lijevih djevojaka i momaka iz Dobrinja i Vrhnika, iz Omišlja i Baške, iz Dubašnice i Aleksandrova. U njima je sva bujnost našega temperamenta, bogatstvo drevnih simboličkih figura, čisti izraz slavenske osjećajnosti i čudna fil-

noća ritma. Hiljade i hiljade zapanjenih stranaca stajali su već mnogo puta pred veličanstvenom slikom dobrinjskog, vrbnickog ili omišaljskog narodnog plesa. Plesovi se plešu naizmjenice uz pratnju prastare primorske muzike sopila.

Osim narodnih plesova otpjevati će na trgu u Krku poznati krčki pjevači najstarijih naših pjesama gg. Bogović i Trubić izbor od nekoliko krčkih pjesama, kao i onu najstariju hrvatsku pjesmu: »Popuhnul je tihi vetar...« Prije početka plesa održat će se pod kamenitim zidinama i kulama Krka utakmica jedrilica između krčkog i sušačkog Yachting Kluba.

Dne 28. srpnja iz Zagreba ide poseban popularni vlak za Sušak sa priključkom na izletnički brod za Krk sa povratkom istoga dana na večer za Zagreb.

Čitava priredba Krčkoga dana bit će tinfilmski snimljena i prikazivana u svima kinematografima u Jugoslaviji, a i u inozemstvu.

NAŠA KULTURNA KRONIKA

»BREZE IN BORI«

Slovenska pesnica Mara Lamutova je izdala zbirko pesmi »Breze in bori«. Knjigo je ocenil tudi publicistični odsek Saveza in jo priporoča. Nekateri pesmi govori o naši na našem problemu. Naroda se: Maša Gromova, predsednica »Kluba Primorke«, Ljubljana, Dolenjska cesta 14.

ISTARSKI »ZVONČARI« U ETNOGRAFSKOJ REVII.

U Zagrebu je izišla nova publikacija »Etnografskog muzeja« pod naslovom »Etnografska istraživanja i gradja«. U toj reviji u prvom broju među ostalim člancima štampan je i članak dra Božidara Širole pod naslovom »Zvončari« u kojem dr. Širola opisuje poznati mesopušni običaj u kastavskoj Istri.

Tov. Kete je pozdravil v imenu »Nanos« iz Maribora.

Alberta Širola »Pesem primorskih emigrantov« je recitiral tov. Vekoslav Figar.

Dr. Čermelj se je vsem navzočim zahvalil v imenu Saveza.

V daljšem lepo zasnovanem govoru je orisal prilike, v katerih živijo naši bratje pod Italijo. Omenil je tudi žalostno dejstvo, da se je le redko kateri domačih časopisov spomnil 15. obletnice požiga Narodnega doma v Trstu. Nazorno je pokazal vse napore organizirane emigracije za olakšanje trpljenja našega ljudstva pod Italijo. Pozval je navzoče na vestno in vztrajno delo za osvobodjenje bratov v robstvu.

V bolgarščini nas je pozdravil akademik Anton Eftimov.

Obžaloval je, da je isti fašizem, ki tlači naše brate, tudi v Bulgariji kupil nekaj najslabših elementov na največjo nesrečo njegove domovine. Bil je deležen splošnega priznanja.

KNJIGA GORIČKE »SIGME« ZA 1935.

Popis goriških naklada, koji je izišao u posljednjem broju »Istre« treba upotuniti. Naklada »Sigma« izdala je knjigu »Vrli ljudje« od Petra Kynea, u prevodu Franceta Magajne.

ZENSKI LIST O JULIJSKOJ KRAJINI.

U Celju je počeo izlaziti »Ženski list« kao glasilo »delovnih žena«. Socijalno je orijentiran, ali pokazuje interesa i za naš problem, te donosi članak o Abesiniji, koji završava ovako:

»Slovenske matere s Primorskega se morajo ločiti od svojih sinov. Skupno z italijanskim delovnim ljudstvom demonstrirajo slovenski vpoklicanci po goriških ulicah. Kdaj se bo dvignil glas slovenske žene v obrambo svoje primorske sestre? Kako je to, da tisoči in tisoči proletarskih glasov tostran meje ne zahtevajo miru v Abesiniji?«

Navdušenje se je še stopnjevalo, ko je spregovoril znani češki publicist iz Brna dr. Rajmund Hrabrina, ki prevaja Cankarjeva dela na češčino.

Zagotovil nas je, da poznajo bratje Čehoslovaki dobro naš problem in da nam bodo vedno stali ob strani.

Dr. Jože Dekleva

nam je predaval o delu drugih narodov za svoje manjšine in o potrebi poglobitve narodnoobrambenega dela pri nas. Opozoril je na mnoge kričeče slučaje, ki pri nas kažejo, da še vedno nismo dovolj zavedni in ne znamo braniti svoje zemlje, ter pozval vse na delo.

Tov. Figar je recitiral še Draga Širola: »Kako je bilo Tebi, Marija, pri srcu takrat«.

Nato se je v imenu Organizatorno-propagandnega odseka Saveza zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je sestanek tako lepo uspel. Šol. upravitelj Pavletič je zaključil sestanek z željo, da se čimprej vsi sestanejo pri delu.

Zadnja opomena dužnicima za 1934 godinu

Već nekoliko puta smo uzalud opominjali dužnike da plate dužnu pretplatu, jer jedino njihovom krivnjom list propada. Već smo par puta u listu javili da ćemo nesavjesne dužnike predati našem advokatu, pa sada po zadnji put javljamo svim dužnicima sljedeće:

SVI ONI DUŽNICI KOJI NIJESU PLATILI PRETPLATU ZA 1934, ILI ZA PRETHODNE GODINE, BIT CE I AUGUSTA PREDATI ADVOKATU. NA TAJ NAČIN CE UZ DUŽNU PRETPLATU OD 50 ILI 100 DINARA MORATI DA PLATE JOŠ OKO 300 DINARA ADVOKATSKIH TROSKOVA. UJEDNO IM OD 1 AUGUSTA OBUSTAVLJAMO LIST.

Oni dužnici koji su poslali barem jedan dio dužne pretplate od sada, kao i oni koji su se ispričali jer su u nemogućnosti da odmah plate, neće biti tuženi. Shvaćamo sve one koji su u nemogućnosti da redovito plaćaju list. Neredovito plaćanje pretplate može da se uvaži siromahu koji je besposlen, a koji bi htio da prati svoju štampu, ali se nikako ne može oprostiti onima koji mogu da plate, a neće. Zalibože takvih ima najviše među nesavjesnim pretplatnicima, jer dok pretplatnici siromašnijeg stanja plaćaju redovito pretplatu, ili se pak ispričavaju radi neredovitog plaćanja, dotle baš oni imućniji emigranti ne odgovaraju na opomene i ne plaćaju svoj dug.

Ponavljamo: takove nesavjesne dužnike predat ćemo našem advokatu od 1. augusta, i za sve posljedice neka krive sebe. Onim čestitim pretplatnicima koji redovito odgovaraju svojim obvezama zahvaljujemo, jer su baš takovi najveća potpora listu, koji živi samo od pretplate. Zahvaljujemo i onima koji šalju barem dio pretplate, jer su u nemogućnosti da sve na jedanput plate.

Ovo je zadnja opomena dužnicima koji do sada nisu htjeli da podmire dug za prošle godine.

JUBILEJ LJUBLJANSKE »SOČE« 11 AVGUSTA

Društvo »Soča« matica v Ljubljani naznaja vsem članom in prijateljem, da priredi 11. avgusta ob priliki svoje 15-letnice veliko narodno poletno veselico na senčnatem vrtu Narodnega doma.

Zaradi tega prosimo vsa bratska in druga ugledna društva, da blagovolijo to upoštevati ter da za ta dan ne določijo zase kake zabavne in druge prireditve.

NAŠI POKOJNIKI

V Trnovem pri Il. Bistrici so v sredo 24. t. m. pokopali 81 let staro Josipino Prelog, roj. Sedmak doma iz Zarečja pri Trnovem. Za pokojnico žaluje več otrok, od katerih živijo v Ljubljani trije, in sicer sinova Karel in Anton, oba znana trgovca ter hčerka Josipina, vdova Ham. Vsem prizadetim naše sožalje, pokojni naj sveti večna luč.

V petek 19. t. m. je po kratki bolezni umrl v Ljubljani, večna pot 7 rojak Anton Fatut, poselnik in trgovec doma s Prema pri Il. Bistrici. Pokopali so ga v nedeljo 21. t. m. na ljubljanskem pokopališču. Pokojni se je v četrtek odpeljal v šmarješke toplice na kratek odih, pa ga je že v petek zjutraj najbrže zadela kap, nakar so ga z avtom pripelali v Ljubljano, kjer je kapi podlegel. — Preostalih naše sožalje! — (Agis.)

MALE VESTI

V Velikem Dolu pri Komnu namera vajo sedanjo šolo dvigniti za eno nadstropje. Komenska občinska uprava je v ta namen najela 18.000 lir posojila.

V Čezsoči je bil imenovan za novega krajevnega tajnika fašistične stranke Alojzij Cortelazzo. Dosedanji tajnik De Santa je bil službeno premeščen.

Dne 10. t. m. je goriški nadškof mons. Margotti obiskal Batuje na Vipavskem, ter pri tej priliki izvršil pastoralno vizitacijo.

Fašistični konzum so pretekli teden ustanovili v vasi Dolenje v Brdih. Vas Dolenje je bila pred vojsko prav na jezikovni furlansko-slovenski meji. Tedaj je bila večina prebivalstva še slovenska.

V vsej Italiji je bilo v mesecu juniju brezposelnih 633.100, od teh 519.456 moških in 118.643 ženskih. V Julijski Krajini z Zadrom vred je znašalo njih število 26.790.

V Trstu so dobili novega armijskega komandanta. To funkcijo je opravljal doslej neki divizijski general kot vršilec dolžnosti. Za novega poveljnika tržaškega armadnega zbora je bil imenovan general Fabij Scala, ki je pred leti poveljeval veronski diviziji.